הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קנח

כ סמ"ק בְּסִימָן (קמ"ט) [קנ"א] (ע"י ש"ן).
ל תוֹסָפוֹת בְּפִסְחִים קט"ו (ע"א ד"ה כל, ע"ב ד"ה אסחוי, ע"י ש"ן). מ סֵפֶר אָרְחוֹת חַיִּים (הל' נט"י סי' יג) מִמִּשְׁנָה סוֹף פֶּרֶק קַמָּא דְּעֵרוּבִין (פ"י).
נ עֲדָיוֹת פ"ה (פ"י"א).
ס שַׁבָּת ס"ב (ע"ב).
ע סוֹטָה ד' (ע"ב).
פ שַׁבָּת ס"ב (ע"ב).
צ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ויכרך) בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הַטּוּר.

ל (יד) (כז) כ**הַשּׁוֹתֶה אֵינוֹ צָרִיךְ לִטֹּל אֶפִלּוּ יָדוֹ אַחַת.** (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ק"ע (ס"ק)): **ז לְנָטַל יָדָיו לְדָבָר שֶׁטִּבּוּלוֹ בְּמַשְׁקֶה וְאַחַר כָּךְ רוֹצֶה לֶאֱכֹל לֶחֶם,** (כח) **יֵשׁ מִי שֶׁנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו שֶׁאֵין אוֹתָהּ נְטִילָה עוֹלָה לוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם נָטַל יָדָיו** (כט) **שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל וְאַחַר כָּךְ נִמְלַךְ וְאָכַל.** הַגָּהּ:

ל) * וְאִם (לא) לֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ * יִטֹּל (לב) בְּלֹא בְּרָכָה (דברי עצמו). (לג) אִם נָגַע בַּאֲכִילָתוֹ בִּמְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפוֹת בְּגוּפוֹ יַחֲזֹר וְיִטֹּל יָדָיו. תשובת רשב"א (מ"ח) סימן קצ"ב וקצ"ג, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קס"ד (ס"ב) (כְּפוּל לְקַמָּן, וְשָׁם נִתְבָּאֵר דְּצָרִיךְ גַּם כֵּן לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ): **ח מִי שֶׁהָיָה** (לד) **בַּמִּדְבָּר, אוֹ בִּמְקוֹם סַכָּנָה,** (לה) **וְאֵין לוֹ מַיִם,** (לו) **פָּטוּר** (טו) **מִנְּטִילַת יָדַיִם: ט צָרִיךְ לִזָּהֵר בִּנְטִילַת יָדַיִם, שֶׁכָּל הַמְזַלְזֵל** (טז) **בִּנְטִילַת יָדַיִם נ חַיָּב נִדּוּי, ס וּבָא לִידֵי עֲנִיּוּת, ע וְנֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם: י פַּאַף עַל פִּי** (לז) **שֶׁשִּׁעוּרָם בִּרְבִיעִית,** (פֵּרוּשׁ רְבִיעִית הַלּוֹג, דְּהַיְנוּ שִׁעוּר בֵּיצָה וָחֲצִי), **יוֹסִיף לִטֹּל בְּשֶׁפַע, דְּאָמַר רַב חִסְדָּא אֲנָא מְשָׁאי מְלֵא חָפְנֵי מַיָּא, וִיהָבוּ לִי** (לח) **מְלֵא חָפְנַי** (יז) **טִיבוּתָא: יא * צ מְבָרֵךְ קֹדֶם נְטִילָה, שֶׁכָּל הַמִּצוֹת מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם**

בְּאֵר הֵיטֵב

צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם וְהֵיכָן מְצַד הַמַּיִם אוֹ שֶׁאֵר מַשְׁקֶה מֵהֶנָּךְ שִׁבְעָה שֶׁעַל הַפֵּרוֹת, אֲבָל לַחְלוּחִית מִצַּד מַהוּ שֶׁלָּהֶם לֹא מֵהֲנֵי דְּהָא לֹא מַשְׁבְּעָה מַשְׁקִים הֵם. וְעַל פִּי זֶה נִרְאֶה לִי גַּם בְּחִשִּׁים מְבֻשָּׁלִים מֵירֵי דְּוַקָא בְּגַוְונִים מִן הַמַּיִם שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ בְּתוֹכָהּ, אֲבָל גַּבֵּי צְלִיָּה נִרְאֶה לִי דַּאֲפִלּוּ הוּדַּח הַבָּשָׂר בְּמַיִם קֹדֶם הַצְּלִיָּה מִכָּל מָקוֹם בְּשָׁעַת הַצְּלִיָּה נִתְיַבֵּשׁ אוֹתוֹ לַחְלוּחִית וּמִן הַבָּשָׂר יוֹצֵא מֵהֶל וְהוּא מִלַּחְלוּחִית הַבָּשָׂר שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא מַשְׁקֶה. וְכָתַב עוֹד נִרְאֶה לִי דִּכְשֶׁמְּבַשְּׁלִים מִינֵי עִסָּה בְּמַיִם אַף שֶׁיֵּשׁ רֹטֶב שָׁם לֹא צָרִיךְ נְטִילָה לְהָעִסָּה, וְזֶה דּוֹמֶה לְמַה שֶּׁכָּתַב בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה וכתב הר"ן) בְּלִשְׁתּוֹת אֵין צָרִיךְ נְטִילָה עֲבִיד דְּנָגַע בְּמַשְׁקִין שְׁתּוּתוֹ הַכּוֹס וְכוּ' הָכִי נָמֵי בָּזֶה לֹא בְּטִגּוּן נִרְאֶה לִי שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בְּאֹם הוּא מְטֻגָּן בְּחֻמְאָה צָרִיךְ נְטִילָה דְּחֻמְאָה בִּכְלָל חֵלֶב הוּא מִשְׁבְּעָה מַשְׁקִין, אֲבָל מְטֻגָּן בְּשׁוּמָן אוֹ שֶׁל בָּשָׂר אֵינוֹ צָרִיךְ נְטִילָה דְּלֹא מִשְׁבְּעָה מַשְׁקִין הוּא עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְעַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן י"ב: **ו (יד) הַשּׁוֹתֶה.** הַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּאֵינוֹ נוֹגֵעַ בַּמַּשְׁקֶה לְעוֹלָם. לְפִי זֶה הַשּׁוֹתֶה מַיִם מִבְּהֵר בְּיָדוֹ צָרִיךְ נְטִילָה

בְּאוּר הֲלָכָה

ז * וְאִם לֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְכוּ'. וְאִם שָׁהָה כְּמָה שָׁעוֹת עַד שֶׁאָכַל פַּת מוּכָח לְקַמָּן בְּסִימָן קס"ד סָעִיף א' וּבַהַגָּ"ה [ב] **דְּצָרִיךְ** מִדִּינָא לִטֹּל יָדָיו שֵׁנִית [וּמַפְלִיג צָרִיךְ **לְבָרֵךְ גַּם כֵּן]. אַף שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁלֹּא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵעֵת הַנְּטִילָה בֵּינַיִם שֶׁלֹּא הִתְנָה בְּעֵת הַנְּטִילָה שֶׁיִּהְיֶה הַנְּטִילָה זוֹ עוֹלָה לוֹ אַף לְאַחַר מִכָּן,** וְאַף דְּשָׁם לֹא מוּכָח רַק שֶׁאֵין הַנְּטִילָה עוֹלָה לוֹ לְכָל הַיּוֹם, מִסְּתַבְּרָא דְּהוּא הַדִּין לִזְמַן מְרֻבֶּה אֵין עוֹלָה לוֹ:

*** יִטֹּל בְּלֹא בְּרָכָה.** עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן קנ"ט סָעִיף י"ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק עה) **דְּכְשֶׁאֵין לוֹ מַיִם יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל נְטִילָה הָרִאשׁוֹנָה:**

יא * מְבָרֵךְ קֹדֶם נְטִילָה וְכוּ'. הַגָּה מִלְּשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מִשְׁמַע דְּמִי שֶׁרוֹצֶה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כָּתַב בְּדַרְכֵי הַחַיִּים (דין נט"י לסעודה ס"ח) הָאוֹכֵל לָעֵרֶךְ לְמַתֵּק הַשְׁתִּיָּה [א] וְטוֹבֵל הַלַּעֲרֵךְ בְּיַיִן שָׂרָף לֹא הָוֵי דָּבָר שֶׁטִּבּוּלוֹ בְּמַשְׁקֶה, מְשׁוּם דְּזֶעָה הוּא מֵהַתְּבוּאָה וְהָוֵי מֵי פֵּרוֹת, וְאַף אִם הַיַּיִן שָׂרָף מָזוּג הוּא בְּמַיִם, מִכָּל מָקוֹם מֵעֵט הוּא וְאֵין צָרִיךְ נְטִילָה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, מַשְׁמַע מִזֶּה דְּאִם הַמַּיִם הוּא רֹב [לְפִי הַגְּרָאדִי"ן] הָוֵי בִּכְלַל מַשְׁקֶה. וְאִם הַלַּעֲרֵךְ הוּא פֵּרוֹת מְכַזָּתִ גַּם כֵּן אֵין לְהָקֵל*) וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ': **ו (כז) הַשּׁוֹתֶה וְכוּ'.** דְּלֹא עָבִיד דְּנָגַע בְּיָדוֹ בַּמַּשְׁקִין שֶׁבְּתוֹךְ הַכֶּלִי לֹא תִּקְנוּ נְטִילָה לָזֶה, (נג) וְלָכֵן אַף אִם אֵרַע שֶׁנָּטַל הַמַּשְׁקִין בְּיָדוֹ כְּגוֹן שֶׁשָּׁאַב בְּיָדָיו מִן הַנָּהָר וְשָׁתָה, גַּם כֵּן אֵין צָרִיךְ נְטִילָה דְּלֹא תִּקְנוּ נְטִילָה לִשְׁתִיָּה [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא)]: **ז (כח) יֵשׁ מִי וְכוּ'.** הֵינוּ (לד) לְדַעַת מִקְצַת הַפּוֹסְקִים שֶׁזָּכַרְתִּי לְעֵיל בְּאוֹת כ' שֶׁסְּבִירָא לְהוּ דְּאֵין חִיּוּב נְטִילָה לְטִבּוּלוֹ בְּמַשְׁקֶה בִּזְמַן הַזֶּה, וְלָכֵן אֵינוֹ יוֹצֵא בִּנְטִילָה זוֹ לַאֲכִילַת פַּת, דְּלֹא נָטַל לְשֵׁם נְטִילָה הַמֻּחְיֶבֶת: **(כט) שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל.** כְּגוֹן שֶׁהָיוּ יָדָיו מְלֻכְלָכוֹת וּנְטָלָן וְלֹא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לֶאֱכֹל אָז, וְנִמְלַךְ לֶאֱכֹל וְלֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ בֵּינְתַיִם, בָּזֶה כָּל שֶׁכֵּן דְּאֵין נְטִילָה רִאשׁוֹנָה עוֹלָה לוֹ, דְּלֹא הָיְתָה לְשֵׁם קְדֻשָּׁה כְּלָל: **(ל) וְאִם וְכוּ'.** קָאֵי עַל כָּל הַסָּעִיף: **(לא) לֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ.** דְּאִם הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִשְּׁמִירָתָן לְכֻלֵּי עָלְמָא צָרִיךְ לִטֹּל שֵׁנִית וּבִבְרָכָה, דְּאָז אֵין נְטִילָה רִאשׁוֹנָה עוֹלָה לוֹ כְּלָל: **(לב) בְּלֹא בְּרָכָה.** דְּכַמָּה פּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ דִּבְנְטִילַת יָדַיִם לְחֻלִּין אַף אִם לֹא כִּוֵּן לְשֵׁם נְטִילָה יָצָא אִם לֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵעֵת שֶׁנָּטַל יָדָיו, וּמְבֹאָר דִּבְרֵיהֶם בְּבֵית יוֹסֵף סִימָן קנ"ט (ד"ה קוף) וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם סָעִיף י"ג עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן יֵשׁ לִטֹּל בְּלֹא בְּרָכָה שֶׁמָּא יָצָא בִּנְטִילָה רִאשׁוֹנָה, וְעַל נְטִילָה רִאשׁוֹנָה לֹא שַׁיָּךְ לְבָרֵךְ (לה) אַף דִּנְמִלַּךְ לֶאֱכֹל סָמוּךְ מִמַּשׁ לְהַנְּטִילָה, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיְתָה לְשֵׁם נְטִילָה [אַחֲרוֹנִים]: **(לג) אִם נָגַע וְכוּ'.** הֵינוּ (לו) אַף בְּדָבָר שֶׁטִּבּוּלוֹ בְּמַשְׁקֶה [מַטָּה יְהוּדָה (ס"ק טו) וְכֵן מַשְׁמַע בְּבָאוּר הַגְּרַ"א עַיֵּן שָׁם]: **ח (לד) בַּמִּדְבָּר.** הוּא גַּם כֵּן הַטַּעַם (לו) מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה אִם יֵלֵךְ וְיִחַפֵּשׂ אַחַר מַיִם, וְנָקֵט מִדְבָּר בִּפְנֵי עַצְמוֹ לְאַשְׁמוּעִינָן דְּסָתָם מִדְבָּר לְעוֹלָם מְקוֹם סַכָּנָה הוּא: **(לה) וְאֵין לוֹ מַיִם.** וְאַף כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאִם יַחְזֹר אַחֲרֵיהֶם מִיל (לז) יַשִּׂיג שָׁם מַיִם גַּם כֵּן אֵין מַחֲיָבִ: **(לו) פָּטוּר מִנְּטִילַת יָדַיִם.** מִכָּל מָקוֹם בְּמַפָּה (לח) צָרִיךְ לִכְרֹךְ יָדָיו בְּדִלְקַמָּן סִימָן קס"ג (ס"א): **י (לז) שֶׁשִּׁעוּרָם בִּרְבִיעִית.** הֵינוּ רְבִיעִית אַחַת לְשִׁתֵּי יָדָיו, וּלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ד' (ס"ק מט) הָעִתַּקְתִּי דִּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּלֹא יִפְחֹת מֵרְבִיעִית לְכָל יָד וְיָד, דִּבְנוֹטֵל בְּפָחוֹת צָרִיךְ לְזָהֵר בְּהַרְבֵּה דְּבָרִים וְאֵין הַכֹּל בְּקִיאִין בָּהֶם: **(לח) מְלֹא חָפְנַי טִיבוּתָא.**

*) בְּדִפּוּס רִאשׁוֹן כָּתוּב הַמְחַבֵּר: וְאִם הַלַּעֲרֵךְ הוּא פֵּרוֹת מְכַזָּתִ נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָקֵל. וּבְהַדְּפָסָה מְאוּחֶרֶת יוֹתֵר (תר"ע) תִּיקֵּן כָּאן [ע"פ הַגָּהָתוֹ לס"ק כ'] לְהַחְמִיר כְּמוֹ שֶׁהוּא לְפָנֵינוּ.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (נב) וְהַגָּה מֵהַשּׁ"ז (סק"י) שֶׁכָּתַב דְּאִם אוֹכֵל דְּבָשׁ בְּיָדָיו צָרִיךְ נְטִילָה, מִשְׁמַע לְכְאוֹרָה דְּפָלִיג עַל זֶה וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים עַיֵּן שָׁם, אַף לֹא רָצִינוּ לְהַחְמִיר כָּל כָּךְ לְעִנְיַן דָּבָר שֶׁטִּבּוּלוֹ בְּמַשְׁקֶה, וּבְכָרְעִ שְׁמַהַגְּרַ"ז (ס"ג) [וּמִלְבוּשֵׁי שְׁרָד מִשְׁמַע גַּם כֵּן קְצָת הָכִי] מִשְׁמַע שֶׁגַּם הַשּׁ"ז מוֹדֶה לָזֶה עַיֵּן שָׁם. **וְהַגָּה מֵהַגְּרַ"ז** (שם) **מִשְׁמַע דְּאוֹכֵל דְּבָשׁ שֶׁהוּא עָב קְצָת בְּאֶצְבְּעוֹ יֵשׁ לְהַחְמִיר לְהַצְרִיךְ נְטִילָה, אֲבָל מֵהַפְּרִי מְגַדִּים** (משי"ז סק"י) **מַשְׁמַע דְּלֹהַמַּגֵּן אַבְרָהָם** (סק"ה) **יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה: ז (לז) וְעַיֵּן בְּבָאוּר הַגְּרַ"א שֶׁהִקְשָׁה דְּאַמַּאי לֹא זָכַר הַמְחַבֵּר דִּיטֹּל בָּזֶה בְּלֹא בְּרָכָה,** אַחֲרֵי דְּהוּא בְּעַצְמוֹ דַּעְתּוֹ בְּסָעִיף ד' דְּצָרִיךְ לִטֹּל מִדִּינָא לְדָבָר שֶׁטִּבּוּלוֹ בְּמַשְׁקֶה, וְאַף דְּשָׁם חָשַׁשׁ לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת (פסחים קטו: ד"ה אסחוי) וּפָסַק דְּיִטֹּל בְּלִי בְּרָכָה, אִם כֵּן הָכָא נַמִּי עַל כָּל הָרוֹב. **ב)** וּבשו"ע הרב שם (ס"א) כתב שאם שמר ידיו מועילה לו נטילה זו לאכילה האחרת אף בלא תנאי, שהתנאי אינו אלא משום כוונה [וראה שער הציון שם (סק"ז)].

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) בְּסִידּוּר (סדר נטילת ידים ה"כ) כתב: זֵיעָה הַיּוֹצֵא מִן הַמִּשְׁקִין הֲרֵי הוּא כְּמִשְׁקִין, כְּמוֹ יַיִן שֶׁרַף, וְאִם נִתְעָרֵב אַחַד מִשִּׁשָּׁה מִשְׁקִין בְּמֵי פֵּרוֹת הוֹלְכִין אַחַר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(לט) עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן. קוְנָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ עַד אַחַר נְטִילָה, מִשּׁוּם (מ) דִּפְעָמִים שֶׁאֵין יָדָיו נְקִיּוֹת, וּמִפְּנֵי כָּךְ מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם אַחַר רשֶׁשִּׁפְשֵׁף יָדָיו שֶׁכְּבָר יָדָיו נְקִיּוֹת, קֹדֶם שֶׁיִּטֹּל עֲלֵיהֶם (מא) מַיִם שְׁנִיִּים. הַגָּה: גַּם יָכוֹל לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם קֹדֶם נְגִיבָה, (מב) שֶׁגַּם הַנְּגִיבָה מִן הַמְּצָוָה, (מג) וּמִקְרֵי עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן הֵיטֵב קֹדֶם שֶׁיִּבְצַע, שֶׁהָאוֹכֵל בְּלִי נְגִיבַת יָדַיִם * כְּאִלּוּ אוֹכֵל (מה) לֶחֶם טָמֵא: יג חהַמַּטְבִּיל יָדָיו יָכוֹל לֶאֱכֹל (מו) בְּלֹא (יט) נְגִיבָה, אוְהוּא הַדִּין לִנּוֹטֵל יָדָיו בְּבֵת אַחַת וְשׁוֹפֵךְ עֲלֵיהֶם (כ) רְבִיעִית מַיִם בְּבַת אַחַת, אוֹ שֶׁנָּטַל יָדוֹ אַחַת וְשָׁפַךְ עָלֶיהָ רְבִיעִית וְכֵן שָׁפַךְ עַל חֲבֵרְתָּהּ:

קנט בְּאֵיזֶה כְּלִי נוֹטְלִין הַיָּדַיִם, וְכֵיצַד יָבוֹאוּ הַמַּיִם לְיָדָיו. ובו כ׳ סְעִיפִים:

א אֵין נוֹטְלִים לְיָדַיִם אֶלָּא (א) בִּכְלִי. (ב) בוְכָל הַכֵּלִים כְּשֵׁרִים (ג) אֲפִלּוּ כְּלֵי

א חַיָּלִין ק״ז (ע״א). ב פְּרָק קַמָּא דְּמַסֶּכֶת יָדַיִם (פ״ב).

*) ציין זה הוא על סוף דברי הרמ״א שיכול לברך אחר הנטילה.

בַּאֵר הֵיטֵב

יא (יח) אַחַר כָּךְ. אֲבָל לֹא אַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא. רַשׁ״ל (ישׁ״ש חולין פ״ח סי׳ לט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) עַיֵּן שָׁם, וְטַ״ז (ס״ק יב) כָּתַב דְּאֲפִלּוּ אַחַר הַנְּגִיבָה לֹא יְבָרֵךְ עַיֵּן שָׁם, וּבַהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן מ״ו נִרְאֶה דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּאַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם עַיֵּן שָׁם. בַּאֲחֵרוֹנִים לֹא מָצָאתִי. וּבְמַשְׁנָה בְּרוּרָה מִשְׁמַע דְּאַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא אֵין לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וְכֵן מִשְׁמַע בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן. וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסִימָן קס״ז סָעִיף ז׳ וְאַף דְּשָׁם מַיְרֵי בְּשֶׁשָּׁמַע בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא מֵאַחֵר, הָלֹא קַיְימָא לַן דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה:

יג (יט) נְגִיבָה. מְשׁוּם שֶׁהַמַּיִם שֶׁעַל יָדוֹ לֹא נִטְמְאוּ: (כ) רְבִיעִית. רַשׁ״ל (שם) וּבַ״ח (ס״ו) וְטַ״ז (ס״ק יג) כָּתְבוּ דְּדַוְקָא בִּטְבִילָה אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה אֲבָל בִּנְטִילָה אֲפִלּוּ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה טוֹב יוֹתֵר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְּשִׁבְיל זֶה דְּהוּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אֶלָּא (מ) יַעֲשֶׂה הַכֹּל לְכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִשָּׁכָר מִמֵּילָא יָבֹא. וּמִי שֶׁזָּהִיר בָּזֶה וְאֵינוֹ מִתְעַשֵּׂר הוּא מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲשָׂיו מְעַכְּבִין [אַחֲרוֹנִים]: יא (לט) עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן. קֹדֶם וְסָמוּךְ לְהָעֲשִׂיָּה [מַרַשׁ״ל (פסחים ז:, וסוכה לט. ד״ה עובר)]: (מ) דִּפְעָמִים שֶׁאֵין יָדָיו נְקִיּוֹת. בְּגוֹן שֶׁיָּצָא מִבֵּית הַכִּסֵּא, (מא) אוֹ שֶׁנָּגַע בִּמְקוֹמוֹת הַמְכֻסּוֹת בְּגוּפוֹ, שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְבָרֵךְ קֹדֶם שֶׁנָּטַל יָדָיו, וּמִפְּנֵי זֶה נָהֲגוּ (מב) בְּכָל הַנְּטִילוֹת לְבָרֵךְ אַחַר הַנְּטִילָה: (מא) מַיִם שְׁנִיִּים. הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ויברך) הֲבִיא זֹאת בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח״ו) שֶׁכָּתַב שֶׁכֵּן נָהֲגוּ רַבּוֹתָיו, וּבְשֶׁבֶּלֵי לֶקֶט (סי׳ קלו) הֲבִיא בְּשֵׁם רַבֵּנוּ מֵאִיר זַ״ל שֶׁנָּהֲגוּ אלְבָרֵךְ אַחַר הַנְּטִילָה וְקֹדֶם הַנְּגִיבָה וּכְדִלְקַמְּיהּ, וְכֵן נָהֲגוּ הָעוֹלָם: (מב) שֶׁגַּם הַנְּגִיבָה וכו׳. הוּא טַעַם אַחֵר לְאִחוּר הַבְּרָכָה, דְּגַם אַחַר הַנְּטִילָה חֲשִׁיב עוֹד עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן, דְּגִמַר הַנְּטִילָה הוּא הַנְּגִיבָה, וּכְדִלְקַמְּיהּ בְּסָעִיף י״ב: (מג) וּמִקְרֵי עוֹבֵר לַעֲשׂוֹתָן. וְאַף בְּשׁוֹפֵךְ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת דְּלִדַעַת הַמְחַבֵּר אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה כְּלָל כְּדִלְקַמְּיהּ (סי״ג), מִכָּל מָקוֹם לֹא פְּלוּג [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (מד) מְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ. וְהֵינוּ (מג) לְפִי טַעַם הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר, דְּלֹא דָמֵי לְשְׁאָר בְּרָכוֹת שֶׁעַל מְצָוָה דְּקַיְימָא לַן שֶׁאִם לֹא בֵּרַךְ מִתְּחִלָּה שׁוּב אֵינוֹ מְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ דְּהוֹאִיל וְאִדְּחֵי אִדְּחֵי, דְּשָׁאנֵי הָכָא שֶׁלֹּא הָיָה רָאוּי לְבָרֵךְ מִקֹּדֶם מִשּׁוּם שֶׁפְּעָמִים שֶׁאֵין יָדָיו נְקִיּוֹת, וְלָכֵן אַף אִם כְּבָר נִגֵּב יָדָיו (מה) יוֹכִיל לְבָרֵךְ עוֹד, אֲבָל אִם כְּבָר בֵּרַךְ הַמּוֹצִיא כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּשׁוּב אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם. וְהִנֵּה הַטַּ״ז (ס״ק יב) מַחְמִיר אַף לְאַחַר הַנְּגִיבָה שֶׁשּׁוּב לֹא יְבָרֵךְ, וְאַף דִּלְמַעֲשֶׂה אֵין לִנְהֹג כֵּן דְּרַבּוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁמַּסְכִּימִים עִם הָרַמ״א, מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְזָהֵר בָּזֶה מְאֹד, וְעַל כֵּן יֵשׁ לְזָהֵר בְּמַה שְׁנּוֹהֲגִין אֵיזֶה אֲנָשִׁים שֶׁאוֹמְרִים ׳שְׁאוּ יְדֵיכֶם׳ וּמַמְשִׁיכִין הַדָּבָר מִלּוֹמַר עַל נְטִילַת יָדַיִם עַד לְאַחַר הַנְּגִיבָה, שֶׁלֹּא כְּדִין עוֹשִׂין כֵּן: יב (מה) לֶחֶם טָמֵא. כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה כתב המרדכי) דְּהֵינוּ מְשׁוּם דְּמַיִם רִאשׁוֹנִים שֶׁשּׁוֹפֵךְ עַל יָדָיו טְמֵאִים הֵם שֶׁנִּטְמְאוּ מֵחֲמַת יָדָיו כְּדִלְקַמְּן בְּסִימָן קס״ב (ס״א), וְאַף דְּשׁוֹפֵךְ מַיִם שְׁנִיִּים לְטַהֵר הַמַּיִם כִּדְאִיתָא שָׁם (ס״ב), מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְהַעֲבִיר אֶת הָרִאשׁוֹנִים לְגַמְרֵי עַל יְדֵי נְגִיבָה. וְרַשׁ״ל (ישׁ״ש חולין פ״ח סי׳ לט) כָּתַב דְּעִקַּר הַנְּגִיבָה הוּא מְשׁוּם נְקִיּוּת דְּכְשֶׁיְּדָיו לַחִים מִמֵּי [הַנְּגִיבָה] [הַנְּטִילָה] יֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם מֵאוּס, וְכֵן מַשְׁמַע בְּרַשׁ״י סוֹטָה דַּף ד׳ (ע״ב ד״ה כל האוכל). כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז) בְּשֵׁם הַתַּשְׁבֵּ״ץ (קטן, סי׳ רפז) לֹא יִנְגֹּב יָדָיו בַּחֲלוּקוֹ שֶׁקָּשֶׁה לִשְׂכְחָה, וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגָדִים שֶׁמְּסַתְּפֵק אִם דַּוְקָא בְּמַשְׁמַע: יג (מו) בְּלֹא נְגִיבָה וכו׳. כֵּן אִיתָא בְּתוֹסֶפְתָּא (ירדים פ״ב ה״א), וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה כתב המרדכי) דְּהַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דִּבְמַטְבִּיל אֵין כָּאן מַיִם טְמֵאִים כְּלָל וְלָכֵן אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה, וְלָמַד מִזֶּה דְּהוּא הַדִּין בְּשׁוֹפֵךְ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת עַל שְׁתֵּי יָדָיו, אוֹ עַל כָּל יָד וְיָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, דְּקַיְימָא לַן נַמִּי דְּהַמַּיִם טְהוֹרִים הֵם [כְּדִלְקַמְּן בְּסִימָן קס״ב (ס״א)] אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה. וְרַשׁ״ל (שם) חוֹלֵק עַל זֶה דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּעִקַּר הַנְּגִיבָה הוּא מְשׁוּם מֵאוּס וְכַנַּ״ל (ס״ק מה), וְאִם כֵּן מַה לִּי רְבִיעִית בְּבַת אַחַת אוֹ לֹא, וְרַק בְּמַטְבִּיל אֵין צְרִיכִין נְגִיבָה, דִּטְבִילַת הַיָּדַיִם הוּא כְּעֵין טָהֳרָה דְּאוֹרַיְיתָא שֶׁל טְבִילַת הַגּוּף וְשָׁם בְּוַדַּאי אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה, וְלָכֵן גַּם בְּטְבִילַת יָדַיִם לֹא תִּקְּנוּ בּוֹ נְגִיבָה, וְכִדְבָרָיו כָּתַב גַּם הַבַּ״ח בְּסִימָן קס״ה (ס״א) וְכֵן הִסְכִּימוּ שְׁאָר אַחֲרוֹנִים. וְאַף בְּמַטְבִּיל דְּאֵין צָרִיךְ נְגִיבָה מִן הַדִּין כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) דְּמִי שֶׁדַּעְתּוֹ קָצָה עָלָיו יֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם מֵאוּס וְצָרִיךְ נְגִיבָה:

א (א) בִּכְלִי. דְּאִסְתְּכִינְהוּ רַבָּנָן עַל (ב) מַי חַטָּאת, אוֹ עַל קְדוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ דְּבָעֵי כְּלִי: (ב) וְכָל הַכֵּלִים כְּשֵׁרִים. הֵינוּ (ג) בֵּין שֶׁל עֵץ אוֹ עָצָם אוֹ זְכוּכִית וְכֵן כְּלֵי עוֹר שֶׁמַּיַּחְדִין לְקַבֵּל מַשְׁקֶה וּכְדִלְקַמְּן בְּסָעִיף ד׳ עַיֵּן שָׁם: (ג) אֲפִלּוּ וכו׳. הֵינוּ אַף דְּכָל אֵלּוּ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

י (מ) אֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כב) מִשְׁלֵ״ה (שער האותיות קדושת אכילה הגה״ה עה): יא (מא) פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק טו): (מב) כְּגוֹן לְתִפְלָה [תּוֹסֶפוֹת פְּסָחִים ז׳ עַמּוּד ב׳ (ד״ה על)]: (מג) הַגְּרַ״א: (מד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו) וְאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כג) בְּשֵׁם לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות ברכות פ״ו אות קא) וְהַגְּרַ״א וְכֵן כָּתַב הַתַּנְיָא (סי׳ כב ע״י״ש) וְשִׁבֶּלֵי לֶקֶט (סי׳ קלח) בְּשֵׁם

רַב חַיְינָא גָּאוֹן רֵישׁ מַתִּיבְתָּא דְּיוּכַל לְבָרֵךְ מִזֶּה הַטַּעַם קֹדֶם בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, [וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז (סט״ו) וְדָרְכֵי הַחַיִּים (דין נט״י לסעודה סי״ב)] וְדִלְא כְּטַ״ז (ס״ק יב) שְׁנִתְקַשָּׁה בָּזֶה:

א (ג) הֵיינוּ קְדוּשׁ מַי חַטָּאת בְּאֶפֶר פָּרָה דְּבָעֵינַן כְּלֵי דִּכְתִיב (במדבר יט יז) ׳מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי׳: (ד) ר״ש (ידים פ״א מ״ב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובסידור (סדר נט״י ה״ד) כתב שיברך אחר שישפון ב׳ פעמים רצופים על כל יד קודם שפשוף הידים זה בזה. **ב]** וזה לשון שו״ע הרב: והוא הדין אם הוצרך ליטול ידיו באמצע סעודה לדברי האומרים שצריך לברך על נטילת ידים ושכח ולא בירך עד שאכל פת אינו מברך עוד וכו׳, ולא עוד אלא אפילו לא התחיל לאכול לא שייך לברך אלא מיד אחר הנטילה ולא מופלג ממנה וכו׳, ואם הפליג אפילו בשתיקה שוב אינו מברך, שאף שלא היה יכול לברך עובר לעשייתה ומוכרח לברך אחר כך אין סברא כלל שיוכל לברך עליה לעולם אלא מיד אחר עשייתה. אמנם בסימן רס״ג בקונטרס אחרון (ס״ק ג) כתב דאף שהפסיק הרבה יכול לברך [והעיר בזה בתהלה לדוד].

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah